

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Amoris gradus primus dicitur Amor incomparabilis. Cap. XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

do fruiuius est; & modi nescius, eò quòd infinita vastitas deitatis ad eò caliginosa est, & expers modi, quòd omnem modum, & opus omne diuinum cum personarum proprietatibus opulento complexu essentialis vnitatis comprehendit, diuinam fruitionem in abyssò innominatæ diuinitatis generas. Et in hoc gradu celebratur fruiuius quidam excessus, ac in ipsam essentia simplicitatem diffuens ingressus. In quam velut innominatâ abyssum deitatis vniuersa diuina nomina, & modi quilibet, cunctaq; viae rationes in speculo diuinæ veritatis relucens, tanquam in omnium nominum, modorum ac rationum voraginem absorbentur. Quia nimirum in hac inuestigabili diuinæ simplicitatis abyssò, beatitudine fruitionis omnia complectuntur. Personas enim, & vniuersa in Deo vitæta cedere hîc oportet, cum non sit hîc aliud, quàm aterna quies in amplexu fruiuiuo amorosissimæ absorptionis, quam omnes contemplatiui spiritus super omnia feliciter elegerunt. Quam & nos, & in præsentî pragustare, & in futuro possidere faciat Iesus Christus, Sapientia Patris, Deus de Deo, lumè de lumine, qui cum eodem Patre, & Spiritu Sancto super omnia sit benedictus in sæcula. Amen.

D. HENRICI HARPHII

THEOLOGIAE MYSTICAE,
LIBRI III.

PARS QVINTA.

Amoris diuini nouem gradus
in se complectens.*Amoris gradus primus dicitur Amor incomparabilis.**Cap. XXXI.*

Math. 23.

AMICE ascende superius. Lucæ decimoquarto. Quæritur: Vtrum charitas infunditur secundum quantitatem naturalium, præsertim cum dicitur apud Matthæum: *Dedit vnique secundum propriam virtutem.* Sed charitatem nulla virtus præcedit, nisi virtus naturalis: & ideo videtur, quòd secundum capacitatem virtutis naturalis infunditur homini charitas, sicut:

Et ut etiam Angelis charitas, & alia dona gratuita data sunt secundum capacitate naturalem, ut tangit Magister Sentent. lib. 2. Ad hoc breuiter respondetur, quod vniuersaliusque quantitas dependet à propria causa rei, quia vniuersalius causa maiorè effectum producit. Charitas autem cum excedat proportionem humanæ naturæ non dependet ex aliqua naturali virtute, sed ex sola gratia Spiritus Sancti eam infundentis. Et ideo quantitas eius non dependet ex conditione naturæ, vel ex capacitate naturalis virtutis, sed solum ex voluntate Spiritus, prout vult sua dona tribuentis. Et licet dat *unicuique secundum propriam virtutem*, id est, secundum dispositionem, præparationem, & conatum gratiâ ipsam recipienti, hanc tamen dispositionem, vel conatum Spiritus Sanctus præuenit, mentem mouens plus, vel minus, secundum suam voluntatē. Angelus verò cum sit naturæ intellectualis, & secundum suam conditionem ei competat, quod totaliter feratur in omne id, in quod fertur, ideo in superioribus Angelis fuit maior conatus, tam ad bonum in perseverantibus, quam ad malum in cadentibus. Hinc est, quod superiores Angeli persistentes, facti sunt meliores inferioribus, & cadentes peiores. Sed homo naturæ rationalis est, cui competit esse, quandoque in potentia, & quandoque in actu: & ideo non oportet, quod feratur totaliter in id, in quod fertur. Sed eius qui habet meliora naturalia, potest esse minor conatus, & è conuerso. Ex quo sequitur, quod charitas vig

Angeli
charitas.

Viatores
cur dicamur.

1. Cor. 12.

Lucæ 14.

semper augeri potest. Ex hoc enim viatores dicimur, quod in Deum per charitatē, mētis affectibus tendimus, qui est vltimus finis nostræ beatitudinis. Per ipsam enim mens peruenit ad Deum, & vnitur eidem. Hinc etiā Apostolus ipsam charitatē viam nominat, dicens: *Adhuc autē excellentiorem viam vobis demonstro*. Et ideo non immeritò Christus ait his, quos sibi charissimos efficere desiderat: *Amice ascende superius*.

Pedes ani-
mæ qui.

1. sal. 123.

Pro quo sciendum, quod, secundum Augustinum, pes animæ amor est, & amore mouetur anima, velut ad locum quo tendit, scilicet ad dilectionem bonam, vel malam. Quare peccator etiam à Deo longè abiisse dicitur, non quidem loco, sed dissimilitudine, scilicet mala vita, malis moribus: quia quisque amando Deum, accedit ad Deum; & amando iniquitatem, recedit à Deo: nusquam pedes mouet, & tamen recedit, & accedit. *Beatus igitur cum est auxilium ab te Domine*. Hic enim *ascensiones per gradus amoris, in corde suo disposuit in valle lachrymarum*. Vnde ad nostram instructionem nouem gradus scalam amoris distinguere curabimus, quos fidelis Christi seruus

Ppppp 2 conscra-

Ignis ut
purget.

Amor in-
compara-
bilis.

Matth. 10.

conscendere non omittat, ut post horum felicem ascensum, tanquam
verus amicus Dei, regni illius particeps esse valeat. Et hos quidem
gradus, ad maiorem evidentiam, nouem proprietatibus ignis asimi-
lare placuit, eò quòd amor Dei *ignis consumens est*, non naturam, sed
omnem dissimilitudinem. Ignis igitur primò naturam habet purga-
tiam, qua scilicet metallorum consumit rubiginem. Agendo namque
in subtilitatem metalli, tandem ipsam calore dissoluit, & separat si
quid rubiginis inuenit, idque consumit. Quòd si metallum omnino
pulum est, violentia quidem caloris dissoluitur, sed non consumitur.
Aurum enim perfectè iam depuratum, quamuis per calorem dissolu-
atur, non tamen in suo pondere minoratur. Et hæc proprietates ignis
amorem nobis representat, qui dicitur incomparabilis, sine quo scili-
cet nulla pœnitentia peccati rubiginem consumere potest. Est autem in-
fimus amoris gradus, communis omnibus electis, tantæque virtutis,
quòd omne peccatum mortale ab anima depellit, quia Deum super
omnia diligit. Alioqui, ut dicitur apud Matthæum: *Qui diligit patrem
aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui diligit filium
aut sororalem plus quam me, non est me dignus. Et qui non tollit crucem
suam, & sequitur me, non est me dignus.* Ad hunc autem amorem am-
plectendum inducit nos Anselmus, dicens: Quòd creatura rationalis
nihil diligere debet, nisi summam essentiam, & alia propter istam.

Cuius ratio est: Quia illud, in quo summa reperitur diligibilitas,
summè diligi debet: sed hoc est in solo Deo, quare meritò summè
diligendus est. Porro, secundum Gregorium, Ille verè Deum amat,
cuius mentem prava delectatio ex consensu non superat. Nam tan-
tò quis ab amore superno distinguitur, quanto inferius delectatur.
Oportet enim quòd ille mundi huius amorem postponat, qui di-
lectione Dei repleri desiderat. Hinc etiam dicit Hugo, quòd tunc quis
liberè se spiritualibus per amorem conglutinat, cum de terrenis af-
fectibus nihil superest, quod eius mentem in aliena desideria conuer-
tat. Itaque tempus scindendi est, ut prius homo mentem à desiderijs
terrenis auellat: postea tempus consuendi, ut animo per amorem
spiritualem aternis bonis adharere incipiat. Sic quippe consuun-
tur humana, & diuina in vnum, ut quæ duo fuerant per naturam,
vnum fiant per gratiam. Compunctio liquidem acus est, & dilectio fi-
lum: acus viam facit, & perforat vtrunque, ut filum vtrunque conti-
neat. Hæc ille.

Scien-

Sciendum tamen, quod hic gradus amoris non est de facile discernibilis ab amore naturali, mercenario, vel acquisito. Et ideo vocatur hic amor occultus, eo quod in effectibus suis aperte non sentitur. Dicit autem Apostolus, *Christum habitare per fidem in cordibus nostris*. Fides verò Catholica hæc est, quod qui conscientie puritatem conseruauerit, & mortalia non commiserit, licet in magnis se nondum exercitauerit, tamen in eius corde credimus esse Deum. Sed in his, qui prædictum amorem adepti sunt, iuxta verbum Psalmistæ, *vestigia tua Domine non cognoscuntur*. Quia talis amor adhuc impotens est ad ardua perficienda, & languens circa minima. Ut illum tamen ab alijs discernamus, sciendum est secundum Thomam secunda secunde questione decimo octaua, quod amor mercenarius semper est malus, quia diligit Deum propter temporalia: quod secundum se charitati repugnat, quia temporalia ponit tanquam principale dilectionis, de qualibus dicit Psalmus: *Confitebitur tibi, cum benefeceris ei*, id est, duntaxat in prosperis à te sublimatus. De dilectione proinde, per exercitium acquisita, dicit Bonaventura super primum Sententiarum, distinctione decima septima: Quod charitas, quæ facit hominem gratum Deo, & Deum gratum homini, non est certitudinaliter cognoscibilis propter quatuor causas: quarum vna est similitudo illius charitatis ad dilectionem acquisitam. Potest enim contingere, aliquem inflamari ad amandum Deum per assuetudinem, qui corruet per aliquod spirituale peccatum, & tamen per dilectionem acquisitam semper afficitur ad Deum: ut patet per beatum Bernardum in libro de amore Dei, vbi de deuotione superbientes reprehendit. Unde ex hac affectione sic inflammante quis se præsumit esse in gratia. Et hic status est periculosissimus. Præterea quadam naturali dilectione diligit humana natura Deum tanquam primum principium, à quo sortitur esse suum. Naturaliter enim mouetur ad amorem summi boni, ut dicit Bernardus in libro de diligendo Deum: Inexcusabilis est omnis infidelis, si non diligit Dominum Deum suum ex toto corde suo, ex tota anima sua, & ex tota virtute sua. Clamat nempe intus ei innata & non ignota rationi iustitia, quod ex toto illum diligere debeat, cui se totum debere non ignorat. Denique, tam similis est talis amor naturalis in actibus exterioribus ipsi charitati, sicut sibi similes sunt vnus capitis duo capilli: intentiones tamen amborum omnium sunt dissimiles. Quia verus amator semper intendit & querit honorem Dei & eius beneplacitum: naturalis

Amor in-
co, parabi-
lis, vt dif-
cernatur a
naturali.
Ephes. 3.

Psal. 76.

Mercenari-
us amor.

Psal. 48.

Amator ve-
rus qd quæ-
rat.

ralis autem amator sibi et proprioque lucro semper intendit in omnibus exercitijs suis & operibus virtuosus. Et ideo, licet in effectibus exterioribus vehemens amator & ardens videatur, nequaquam tamen Deo suo per amorem vnificari potest: quia cum natura recurua sit ad seipsum, omnis homo supernaturali gratuitaque dilectione vacans, ad seipsum in omnibus reflectitur, requiem quarens in rebus externis quia à Deo auersus, & ad se naturali dilectione conuersus, affectat dulcedines & solatia: quorum appetitu mouetur intrinsecus, licet quandoque compunctus ad horam, eadem deslere & detestari videatur, ad

Luca 8.

tempus credens, & in tempore tentationis recedens. Et sic amore naturali præponderante, simul in quatuor peccata prolabitur, scilicet in superbiam, cupiditatem, gulositatem, & luxuriam. In qua nimirum

Peccatum
Adæ qua-
druplex.

Adam in Paradiso per ordinem lapsus est: quia mandatum DEI superbiendo contempsit: instinctu cupiditatis, sapientiam concupiuit: motu gulositatis, delectamentum saporis illiciti quæsiuit: & post hæc motu carnis ad libidinem insaniuit. E conuerso verò beata virgo Maria, quæ facta est mater veri amoris, charitate sincerissima ad Deum conuersa, Christum concepit profundissima humilitate, quem obtulit Patri, cum vniuersis opprobrijs suæ passionis, beneuolentissima largitate, nec vllius vnquam doni sapore abutebatur tenuissima gulositate, sed omnis eius vita semper fuit purissima castitate redimita. Et hæc omnia prodibant ex radice diuini amoris, qui *non querit que sua sunt, sed*

Mariæ be-
atissimæ per-
fectio.

1. Cor. 13.

quæ IESU CHRISTI. Quamobrem Hugo ad charitatem loquens, ait: O charitas, si scirem quanti valeres, pretium appenderem pro te.

Charitatis
pretium.

Sed fortè excedis angustias meas, nec inuenire potero pretium tuum penes me. Dabo tamen quod habeo, & totum quod habeo. Et cum totum dederò, totum quasi nihil reputabo. Omnes delectationes carnis meæ, omnes iucunditates cordis mei, propter te libenter impendā, vt te solum possidere valeam. Tu sola mihi charior, vtilior & suauior, tu sola iucundior: amplius delectans, abundantius satians, tutius saluans, & feliciter conseruans.

Amoris in-
comparabi-
lis signa
quæ.
Odiū pec-
cati.

Ad cognoscendam igitur charitatis huius euidentiam, sciendum, quòd ad hoc præcipuè tria signa possunt assignari. Primum est, odium peccati. Non enim sufficit peccata deplangere, & de eis dolere (prout dicit sanctus Thomas super quartum librum Sententiarum distincti-
one duodecima) quoniam hoc fieri potest propter aliquod incommodum vel scandalum temporale vel æternum: sed oportet, quòd ad ea homo

nono etiam verum sentiat odium. Nam sicut amor verus in amati consideratione delectationem parit, sic odium peccati per recordationem veram de ipso parit tristitiam. Porro, ratio huius signi est, quia culpa mortalis & charitas opponuntur, & ideo in eadem voluntate persistere non possunt. Vnde Augustinus super Iohannem homilia octava dicit. Quod radix omnium bonorum est charitas, & radix omnium malorum est cupiditas. Et ambo simul stare non possunt, quia nisi una radicitus euulsa fuerit, alia plantari non potest. Ideo ea merito sunt odienda, quae charitati, quae nos Deo coniungit, imò deos efficit, tantopere sunt contraria. De hac charitate dicit Hugo: O charitas, nescio si forte maius sit dicere, te Deum, an Deum te superasse. Quod si maius est Deum esse, etiam hoc libenter & fiducialiter de te dicam, *Deus charitas est*. Nunquid parum est, Deum in se manentem habere? tantum est charitatem possidere. Hoc enim privilegium sola charitas habet, ut Deus dicatur & sit. Non enim dicitur, Deus humilitas est & patientia: quia cum omnis virtus donum Dei sit, nulla praeter charitatem hoc habet, ut non solum donum Dei, sed & Deus dici possit. Reliqua proinde dona gratiarum largitur Deus etiam his, quos reprobat, solam autem charitatem, velut seipsum his tantum quos diligit, in praemium servat. Vnde concludit beatus Bernardus dicens: *Deus charitas est; quid pretiosius? & qui manet in charitate, in Deo manet: quid securius? & Deus in eo: quid iucundius?*

1. Iohan. 4.

Secundum verò signum huius charitatis est, firmum habere propositum cum effectu in futurum cavendi peccata, & eorum occasiones. Quod quidem propositum stabiliri non potest, nisi quis in operibus poenitentiae se exercent. Quae profectò necessaria sunt, non solum ad satisfactionem praeteritorum, sed etiam ad praeservationem futurorum. Huius itaque signi ratio est: Quia tale propositum per amorem naturalem vel dilectionem acquisitam sine adiuvante charitate nequaquam haberi potest. Dicit enim Augustinus in libro Retractionum capite 8. Quod ipsa voluntas, nisi per gratiam liberetur à servitute diaboli, qua facta est serva peccati, & per gratiam ordinetur, rectè pieque per se vivere, diu à peccatis mortalibus abstinere non potest. Licet enim propter ingenitam libertatem quodlibet mortale vitare possit, propter infirmitatem tamen carnis omnia diu vitare non potest, quin in aliquod eorum incidat. Praecipuum autè, quod nos à mortali peccato retrahere debet, est excellentissima nobilitas

Propositum
cavendi
omne pec-
catum.Peccatum
mortale
quidnam
vitare sa-
ciat.

Deus vt si
sponsus
anima.

status gratia. Quia Deus fidelem animam per vinculum charitatis in sponsam Christi, & in templum Spiritus sancti consecrat. Nam anima sancta, diuina charitate dotata, censetur Christi sponsa, per Sacramentum baptismatis eidem copulata. In cuius argumentum ab illo arrham bonam, remissionem scilicet peccatorum, & Spiritus sancti donum accepit. De quo dicit Richardus: Quod verus anima sponsus Deus est: quem nunc veraciter nobis copulamur, quando ei per verum amorem inhaeremus. Imò verò tunc ille nos sibi cōnectit, quando nos quibusdam internis commercijs, ad summum amorem arctius astringit. Unde fit, vt qui prius consueuerat multum formidare, postmodum incipiat ardenter amare. Ad quod etiam Augustinus animam hortatur, dicens: O sponsa sponsum habes, & nescis. Pulcherrimus omnium est, & tamen speciem eius non vidisti. Ille autem te videt, quia nisi te vidisset, non te diligeret. Quid ergo ages? Nunc illum videre non poteris, quia absens est: & ideo non times, nec erubescis illi iniuriam facere, quòd singularem eius amorem contemnis, & amatorì alieno te turpiter prostituis. Noli sic facere, sed si adhuc scire non potes qualis ille scit, qui te diligit, considera saltem arrham, quam tibi dedit: & sic poteris cognoscere, quo affectu illum diligere, quo studio & diligentia illi te debeas conseruare. Magnum enim est quod tibi dedit, sed maius est quod te diligit. Quid tibi dedit, ó anima mea, sponsus tuus? Respice mundum vniuersum, & considera, si in eo sit aliquid quod tibi non seruiat. Omnis natura ad hunc finem cursum suum dirigit, vt obsequijs tuis famuletur, & vtilitati tuae deseruiat. Quis putas hoc instituit? certe Deus. Beneficium igitur accipis, & datorem non agnoscis? O quàm stultum est, amorem tam potentis non concupiscere; & quàm impium, tam multum diligentem non reamare. Dilige ergo illum propter te, & dilige te propter illum. Dilige illum, vt illo fruaris: dilige te, vt ab illo diligaris. Dilige in donis illius, quae tibi data sunt ab illo, ipsum tibi, & te illi: quia haec pura & casta dilectio est, nihil habens sordidum, nihil amarum, nihil tantorium.

Vt quis de
alioñ casu
dolet, &
profectu
gaudet.
Lucæ 15.

Tertium denique signum huius charitatis est, quòd quis de aliorum defectu vel casu contristatur, & de profectu congratulatur, vt impleat mandatum Dominicum, quo dicit: *Congratulamini mihi, quia inueni orem meam quae perierat.* Nimirum cum verorum amicorum est idem velle, & idem nolle. Et ideo dicit Augustinus in epistola quadam: Quod qui

qui non dolet de malis proximi, non est in eo charitas DEI. *Charitas enim non congaudet propria vel aliena iniquitati, sed magis ve-* 1. Cor. 13.
ritati. Quia cum quis peccatum propter se, non propter aliud quod-
 cunque commodum consequendum, vel incommodum precauend-
 um detestatur & odit, in hoc ipso omne peccatum odio habet cum
 Psalmista dicente: *Iniquitatem odio habui, & abominatus sum.* &c. Psalm. 118.
 iterum: *Omniem viam iniquam odio habui.* Unde proprium exercitium
 huius charitatis est, incessabili detestatione & auersione luctari cum
 vitijs & concupiscentijs.

De secundo scalarigradu amoris, qui dicitur Amor semper mobilis.

Cap. XXXII.

Querit Doctor sanctus, secunda secunda, quaestione vigesima-
 quarta: Vtrum in quolibet actu charitatis ipsa charitas semper
 augeatur, praesertim cum Gregorius dicat, quod in via Dei
 stare, est retrocedere: sed nullus, cum mouetur actu charitatis, retro-
 cedit, & ideo merito dicendus est procedere. Quare congruum vide-
 tur, quod in quolibet actu charitatis augmentum recipiat. Ad hoc re-
 spondet ibidem, quod augmentum spirituale charitatis quodammo-
 do assimilatur augmento corporali in animalibus & plantis, in quo
 non est motus continuus, ita scilicet, quod si aliquid tantum augetur
 in tanto tempore, necesse sit quod proportionabiliter in qualibet par-
 te temporis illius aliquid augeatur: sed per aliquod tempus natura dis-
 ponens operatur ad augmentum, actu tamen nihil auge, sed postmodum
 producit id in effectum, ad quod disposuerat augendo, scilicet ani-
 mal vel plantam in actu. Sic etiam non in quolibet actu charitatis au-
 getur ipsa charitas actu, sed quilibet actus charitatis disponit ad eius
 augmentum, quia semper redditur promptior ad agenda secundum
 charitatem. Et sic habilitate crescente, prorumpit quis in actum dile-
 ctionis feruentiorem, quo conatur ad charitatis profectum, & tunc
 charitas augetur in actu.

Vnde licet quilibet actus charitatis augmentum mereatur, non ta-
 men statim augetur, sed tunc solum cum quis ordinatur ad huiusmo-
 di augmentum. Nihilominus tamen semper in via Dei procedit, non
 solum dum actus charitas augetur, sed etiam dum disponitur ad aug-
 mentum. Praeterea, quod est magis amplectendum, Charitas semel ac-
 quisita, licet per mortale possit omnino corrumpi, tamen per veniale

*Charitas vt
 in quolibet
 actu augea-
 tur.*

Q9999

non